

DELAVEC

Delavec izlaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 10.—, za pol leta K 5.—, za četrt leta K 2.50. Posamezna številka 20 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 9 mark, za Ameriko 3 dolarja. Pošiljate na uredništvo in upravljalstvo Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6. II. nadst.

Kopirajte se ne vračajo. — Naročniki z enostolpnimi poštovskimi vrsticami se zaračunajo, in sicer: pri enkratni objavi po 30 vin., pri trikratni po 27 vin., pri šestkratni po 24 vin., pri celoletnih objavah po 22 vin. za vsakokrat. — Za razne izjave itd. stane pet vrstic 50 vin. — Reklam. so pošnino proste. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Čitajte!

Največja ovira v napredovanju delavske stvari in največji sovražnik delavcev samih je neznanje in nevednost širokih delavskih krogov. Kar nam je dala ljudska šola nikakor ne zadostuje za praktično življenje. Vsaj so ljudske šole prirejane po meščansko - kapitalističnem receptu. Ni torej čuda, da v tem oziru vlada velika pomanjkljivost. Pogostoma opazimo to, posebno v našem društvenem življenju in ob raznih prilikah, kadar gre za mezdno gibanje. Posledica takega neznanja je tudi, da premnogo delavcev ne pozna ne svojih pravic, pa tudi ne svojih dolžnosti. Treba nam in našim strokovnim organizacijam nekaj, kar bi nam služilo kot pripomoček, da bi vsaj deloma prišli občutnemu nedostatku v okom. Kaj nam je torej storiti?

V mnogih naših strokovnih organizacijah so naši tovariši napačnega mnenja, da je njihova edina naloga ta, da plačujejo društveni redno tedenske prispevke. To je sicer nujno potrebno, redno plačevanje prispevkov je takorekoč predpogoj vsakemu nadaljnjemu, rednemu društvenemu delovanju. In ako se vsak društvenik v tem pogledu privadi potrebnemu redu in točnosti, bo redno ter točen ob drugih prilikah tudi. Napačen bi pa bil nazor, da je to prva in zadnja naloga strokovne organizacije. Naloge naših strokovnih organizacij so bolj obširne in velike. Naj navedemo za danes le eno, ki pa je ena izmed najvažnejših. To je širjenje in poglobitev preproste naobrazbe oziroma znanja v krogih članstva naših strokovnih organizacij. To je predpogoj vsakemu nadaljnjemu uspešnemu delu. Brez tega predpogoja je in ostane naše nadaljnje delo zgradba na pesku. Kaj torej storiti, da se izognemo neprijetnim posledicam, ki jih tu in tam že sedaj občutimo in da se izognemo še neprijetnejšim razočaranjem, ki bi morali po naravnem zakonu z železno doslednostjo slediti.

Navajati moramo naše članstvo na čitanje. Zbujati moramo v njem interes za časopise in knjige. Vsak funkcionar naših strokovnih organizacij mora smatrati za prvo in najvažnejšo nalogo, da postane strokovna organizacija matica, okolo katere se suče vse hotenje prizadetega članstva — središče, v katerem se koncentrirajo vse, kar je v zvezi z delavskim življenjem. Treba je razprav in debat, ter predavanj. Odbori podružnic morajo smatrati za svojo sveto dolžnost, skrbeti za to, da vsak društvenik dobi redno v roke list »Delavec«. Vrhutega je treba širiti dnevnik »Naprej« in ker se v mnogih pogledih naše industrije rekrutirajo delavci iz našega malega kmečkega stana, ne sme nam biti vse eno, kakšni so ti ljudje, ki prihajajo v tovarne, rudnike in na železnice, zato je treba širiti v okolici letja, po celi Sloveniji, med tem ljudstvom list »Ljudski Glas«. Med mlajše društve-

nike je širiti znanstveno revijo »Demokracijo«.

Družinski list »Svoboda« naj bi ne manjkal v nobeni delavski obitelji. Če smo razširili časopise, tedaj smo s tem opravili veliko. Duševno razpoloženje našega delavstva postane povsem drugačno, v javnosti bomo zavzemali ono mesto, ki nam gre.

Meščanski in nam neprijazni kapitalistični krogi polagajo na razširjenje svojega časopisa največjo važnost. V to svrhu žrtvujejo veliko denarja. Velika zmotna bi bila, če bi kdo mislil, da na primer »Narodni Socijalist«, »Naša Moč«, »Mariborski delavec« itd. vzdržujejo delavci, ne, prijatelji, to so listi, ki jih izdaja meščansko-kapitalistična družba pod prikupljivimi naslovi. Brez denarne podpore meščanstva bi obstoj teh listov ne bil mogoč. Izdajajo jih pa zato, da ž njimi zastrupijo javno mnenje in duševno razpoloženje med delavstvom. Njihov cilj je odvajati delavstvo od prave delavske poti in rušiti med njimi potrebno solidarnost, da ga tem lažje izrabijo v svoje svrhe. Razširjenje tega meščansko-kapitalističnega strupa se mora paralizirati z razširjenjem našega lastnega delavskega časopisa. Zatorej na delo za to časopisje.

Drug zelo važen pripomoček za širjenje naobrazbe in znanja sploh, so pravilno urejene in kolikor mogoče bogate delavske knjižnice, o katerih hočemo izpregovoriti drugič.

Mezdna gibanja.

Delavci in delavke tvrdke Vildi & Kurka, tovarna za umetna strojila v Polzeli, so po posredovanju sodrugov Peterjana in Tokana dobili povišanje plače za 10 odstotkov. Pri pogajanjih je bil navzoč tudi vladni nadzornik tega podjetja, gospod Floriančič. To povišanje je sicer zelo malenkostno, vendar pa pomeni, da si malih, korak naprej. Podjetje je odvisno od izvoza. Meje pa so še vedno zaprte in v kolikor je promet z inozemstvom mogoč, je zelo otežkočen, tako da niti v počev ne pride.

Da v takih razmerah ni gospodarsko stališče takega precej velikega obrata zavidanja vredno, je samoobsebi umljivo. Skrajni čas bi bil, da merodajni činitelji končno ukrenejo vse potrebno, kar bi zagotovilo obstanek in razvoj naše industrije. Delavcem tvrdke Vildi & Kurka pa svetujemo, naj svojo strokovno organizacijo izpopolnijo, utrdijo in poglobijo, kajti rabilo jo bode v doglednem času pravdo.

Na podlagi dogovora z gospodom Floriančičem, ki je od vlade postavljen kot sekvester pri tovarni tvrdke Prym, istotako v Polzeli, se je vsem v ti tovarni vposlenim delavcem povišala plača za 20, vsem delavkam pa za 15 odstotkov.

Delavstvo obeh tovarni je organizirano v Osrednjem društvu kemističnih delavcev za Slovenijo.

V Kranju je delavstvo v valjčnem inlinu gospoda Vinke Majdiča potom posredovanja višjega obrtnega nadzornika sodruga Štebija pridobilo povišanje na plači kakor sledi: Vsi oni delavci, ki imajo sedaj dnevni zaslužek do 10 K dobe povišek za 40%. Vsem onim delavcem s sedanjim zaslužkom do 12 K se poviša plača za 30%. Onim delavcem z dnevno plačo do 15 K za 20% in končno onim s sedanjim dnevnim zaslužkom čez 15 K za 10%. Delavci so organizirani v Osrednjem društvu živilskih delavcev. Povišek so potom svojih zaupnikov sprejeli. Priporočiti bi še bilo, da bodo delavci tudi pri povišanju plačah prejemali potrebne mlevnine za staro dosedanje ceno. V veljavno stopi to povišanje kakor hitro doseže rodetje zvišano mlevnino. K temu dostavljamo, da so tozadevna pogajanja v teku in da se bodo v kratkem ugodno rešila. Ako bodo povišane mlevnine veljale za nazaj, bodo tudi povišane plače veljale od istega dne kakor povišane mlevnine.

V Ljuboju se nahaja delavstvo v ondotni tovarni za keramične izdelke tvrdke Schütz & Comp. v mezdni gibanju. Plače teh delavcev in delavk so nezadostne za njihov obstoj. Tvrdka zahteva približek za 30%, kar pa delavci odklanjajo, ker je to povišanje z ozirom na dejstvo, da so plače razun nekaj malenkostnih draginskih doklad ostale take kakor so bile pred vojno. Med ona podjetja po deželi, katera so svoje delavce od nekdaj na najbolj neobziren način izkoriščala, spada tudi porcelanska tovarna tvrdke Schütz & Comp., v katero je v zadnjem času vstopil kot družabnik tudi Slovenec inženir Paulin.

Kakor vse kaže, tudi gospod Paulin nima več zmisla za delavske potrebe, kakor Nemka Schützeva, katera je celo v Nemčiji se nahajajočo se svojo žlahto vzdrževala na račun ljubojske tovarne, kjer so ji domači delavci delali za žive in mrtve za naravnost smešne plače. Posledica tega je, da je prizadeto delavstvo danes popolnoma izžeto. O poteku gibanja bomo še poročali. Za enkrat naj nihče ne hodi tja vpraševati za delo in ponujati svojega zdravja.

V Zidanem mostu so se v tamonji cementarni vršila pretečeni teden pogajanja zaradi regulacije plač delavstva, katera so se zaključila dne 16. junija 1919 s povolnim uspehom. Pogajani se je udeležil za Osrednje društvo kemističnih delavcev sodrug Tokan, nadalje kot delavski zaupnik s. Pečnik ter pet v podjetju vposlenih tovarišev. Rezultat pogajanj je sledeči: Delavkam se poviša plača od 89 vin. na 1 K 25 vin. na uro. Ali dnevno od 6 K 80 vin. na 10 K. 1 K draginske doklade ostane. Skupno torej bode plača posamezne delavke znašala dnevno 11 K. Delavci do 18 let starosti so imeli 1 K do 1 K 15 vin. na uro. Povišala se jim je plača na 1 K 40 vin., tako da znaša dnevno z 1 K draginske doklade 12 K 20 vin. Delavci nad 18 let in taki izpod 18 let, ki

opravljajo težka dela, so dobili poviška od 2 K na 2 K 40 vin. na uro. Njihova dnevna plača z draginjsko doklado po 2 K dnevno znaša sedaj dnevno 14 K 40 vin. Žgalci pri etažnih pečeh so imeli, prvi 1 K 60 vin., drugi 1 K 50 vin., tretji 1 K 40 vin. Povišalo se je prvim na 2 K, drugim na 1 K 90 vin. in tretjim na 1 K 80 vin. na uro. Z draginjsko doklado, ki znaša po 2 K dnevno bo dnevni zaslužek prvih žgalcev znašal 18 K, drugih 17 K 20 vin., tretjih 16 K 40 vin. Poleg tega so se uvedle premije po 15 K od vagona, ki bodo mesečno znašale okrog 180 K. Od teh dobe prvi žgalci 70 K, drugi 50 K, tretji 30 K.

Delavci pri apnenicah so dobili povišano plačo od 1 K 35 vin. na 1 K 65 vin. na uro, tako da njihova dnevna plača z draginjsko doklado po 2 K znaša sedaj na dan 15 K 20 vin.

Oskrbovalci strojev so dobili povišek od 2 K na 2 K 40 vin. na uro. Njihova dnevna plača z draginjsko doklado po 2 K znaša torej 21 K 20 vin. Kurjačem se je od 1 K 55 vin. povišala plača na 1 K 90 vin. na uro. Njihov dohodek z draginjsko doklado ne 2 K znaša torej dnevno 17 K 20 vin. Rokodelci prve kategorije so od 2 K dobili povišanje na 2 K 40 vin., druga kategorija od 1 K 80 vin. na 2 K 15 vin. na uro. Z draginjsko doklado po 2 K vred. znaša sedanja plača za prvo kategorijo 21 K 20 v., za drugo 19 K 20 vin. na dan. V drugi kategoriji rokodelcev spada tudi sedlar. Delavcem v kamnolomu se akordna plača poviša za 20%. Rudarjem za 15%. Vse ostale akordne cene se istotako povišajo za 15%. Poleg akordne plače prejmejo vsi akordni delavci po 2 K dnevno draginjske doklade. Vsi delavci, ki so morda že imeli eno izmed povišanih plač in bi vsled nove določitve ne prišli v poštev, se njihova dosedanja plača zviša tako, da prejmejo istotako sorazmeren povišek.

Temeljna plača kamnolomcev in rudarjev, kadar so ti primorani delati za navadno dnevno, se poviša za 15%. V takih slučajih znaša sedaj njihova dnevna plača z 2 K draginjsko doklado vred dnevno 19 K 25 vin.

Nakladalci oziroma skladalci na postaji spadajo v ono vrsto delavcev s plačo po 1 K 55 vin. na uro. V kolikor delajo v akordu, se jim plača za tako delo poviša za 15%.

Vozniki so imeli na uro 1 K 15 vin., ta plača se jim je povišala na 1 K 40 vin. Voznikom se zaračunava 14dnevna dela tako, da njihova dnevna plača z draginjsko doklado znaša 21 K 60 vin.

Vrtnarju se je plača od 1 K 15 vin. na uro povišala na 1 K 35 vin. In se poleti in pozimi izplačuje za 12 ur na dan. Z draginjsko doklado 2 K znaša torej njegova plača 18 K 20 vin. Delavke, ki se jih od slučaja do slučaja najema v pomoč vrtnarju, so imele na uro 70 vin. plače. Za te delavke se je določilo na uro po 90 vin.

Kuharicam se je ravno tako od 70 vin. povišala plača na 90 vin. za uro, in ker jim šteje dnevno 10 delovnih ur, prejmejo z 1 K draginjske doklade 10 K dnevno. V isti izmeri se je uredila plača tudi pisarniški postrežnici. Končno se je dečkom, ki pasejo živino povišala plača od 35 na 45 vinarjev na uro.

Vsem delavcem in delavkam da podjetje enkratni nabavni prispevek, in sicer onim delavcem in delavkam, ki so vpisani v podjetje že eno leto 200 K, onim, ki so v podjetju vsaj pol leta 150 K, onim pa s četrtnoletno delovno dobo 100 K. Žene delavcev dobe po 100 K, za vsakega otroka do 14. leta pa po 50 K. Enkratni nabavni prispevek za žene in otroke velja oziroma sedaj dobo vposlednosti za vse

Oni delavci, ki nimajo svojega lastnega domovanja in tudi ne uživajo materialnega stanovanja od strani podjetja dobe: družine do 3 oseb po 15 K, družine do 5 oseb po 20 K in družine z več kakor petimi družinskimi člani po 25 K mesečne stanarine.

Premog bodo delavci prejeli od strani podjetja po 8 K za meterski stot. Oni pa, ki so prejeli tozadevni pavšal, se ta pavšal zviša na 20 K. Sicer pa vse ostale dosedanje ugodnosti, ki so jih delavci od strani podjetja uživali, ostanejo tudi nadalje veljavne.

Nove plačilne postavke veljajo od 1. junija 1919.

Noben delavec, katerega bi se morda porabilo za delo z manjšo plačilno postavko, ne sme biti na svoji plači prikrajšan. Od strokovne organizacije Osrednjega društva kemičnih delavcev določeni zaupniki se pripoznajo.

Ne bo nič.

Gospodje liberalci pošiljajo okoli ljudi, ki so jim pri ljubljanskem magistratu, v zastavljalnici itd. kot nižji uradniki podrejeni, krošnjari med delavstvo, med katerim bi za vsako ceno radi pridobili tal. Globoko so posegli v žep in so v ta namen pričeli izdajati list pod imenom »Narodni Socijalist«, v katerem se kosajo s klerikalno »Našo Močjo«, kdo bo izbruhnil več obrekovanja, sumničenja in gorostastnih infamij o celotnem našem delavskem pokretu. Svobodno jim. Ne zavidamo jih za to »plemenito« tekmo. Dosegli bodo pač z lastnim prizadevanjem, da bo sleherni delavec prišel do spoznanja, da ni narodni socializem nič drugega kakor prazen humbug. Danes gospodje pri »Narodnem Socijalistu« zanikajo, da bi oni bili navaden privesek liberalcev, kjer pa ujamemo kakega človeka za svojo »Narodno socijalno zvezo«, ga takoj tudi pritegnejo k politični organizaciji JDS, torej liberalni stranki. Nekaj takih ljudi, ki pa so pravočasno spoznali, da so bili zapeljani, nam je tozadevne legitimacije kazalo, oziroma izročilo. Škoda časa in dragocenega prostora, da bi še nadalje dokazovali, da je ta narodna delavska družba čisto navaden privesek liberalnega meščanstva, kateremu se je vdinjara opravljati hlapčevsko službo.

Vzela pa si je ta družba liberalnih eksponentov tudi patent na baharijo. Stučaj. — O predilnici v Litiji razočaranemu svetu pripoveduje, da stoji vsa predilnica v njihovi organizaciji. Mi smo sicer vedeli, da se v predilnici ne dela, da torej ni v njej nobenih delavcev, zato smo začudeno ugibali, kaj stoji v njihovi organizaciji, ali delavstvo, katerega v tovarni ni, ali pa tovarniško poslopje. V zadnjem slučaju bi se stvar s trditvijo »Narodnega Socijalista« strinjala. A zopet nam naivnežem ni šlo v glavo, na kak premeten način so to napravili, da so postavili vse tovarno brez delavcev v svojo organizacijo, kajti prenesti jo v ljubljanski »Narodni dom«, to menda vendar ne bi šlo. No, ipak smo jih pogruntali. Gospodje so namreč šli in so po hišah, v katerih stanujejo oni ljudje, kateri so popreje delali v predilnici ter so jim popolnoma rečno pripovedovali, da tisti, ki ne bo včlanjen pri zvezarjih, ne bo več dobil dela, kadar tovarna prične delati. Onim pa, ki stanujejo v tovarniških stanovanjih, so pretili, da bodo v slučaju, da se ne zapišejo pri njih, morali stanovanja zapustiti.

To pač jasno dokazuje, da bomo morali k tej družbi še hoditi v šolo, da se naučimo takega terorizma. Če je pravilno zahtevati od nezaposlenih delavcev in

delavk, da jim proti svoji volji plačujejo prispevke, o tem naj sodi delavska javnost sama. Ali še nekaj drugega. Na Jesenicah sta se gospoda Simončič in Juvan, ki bi poleg magistratnega službenca Iv. Tavčarja rada igrala neko vlogo delavskih voditeljev, bahala, da je njihova zveza litijskim predilničarjem že izplačala 10.000 kron podpore! Čudno, da si nista pri izustitvi te gorostastne laži pregriznila jezik. Narodna socijalna zveza ni 10.000 kron —! Ne rečemo, da niso nekateri liberalni mačnatje prav globoko posegli v žep. Ampak gospod Pesek, ki se na »kšeft« prav dobro razume, si bo premislil, preden bi tiskal »Narodnega Socijalista« zastoj. In kdor ve, koliko danes izdajanje lista stane, posebno še takega, ki je omejen na zelo majhen krog čitateljev, ta si že lahko v naprej izračuna, da bo morala liberalna hierarhija prav pogostoma posegati v svoj mošnjiček, če ga bo vsaj še nekaj časa hotela obdržati pri življenju. Bahati se torej kar z deset tisoči pri organizaciji, v katero se prispevki stekajo zelo, zelo počilo, je »farbarija«, ki jo razni Simončiči sami ne verjamejo. Ta anahronizem bo pač životariš toliko časa, dokler se liberalna gospoda ne naveliča dajati cvenka, ki igra vlogo jndeževih srebrnjakov, svojim podložnim hlapcem.

Kličejo vlado na pomoč.

V zavijanju resnice in dejanskega položaja so gospodje okoli »Naše Moči« mojstri, to se jim mora priznati. Še sedaj ne morejo pozabiti svoje blamaže, ki so jo doživeli pri pogajanju radi povišanja plač papirniškemu delavstvu v Vevčah, Goricanih in Medvodah. Zato še sedaj bruhajo svojo onemoglo jezo na sodruge Petejana in Tokana. Gospod Komlanc pač dobro ve, da je ob tej priliki uganjal najgršo demagogijo. Sam generalni ravnatelj družbe »Laykam - Josefstal« je dejal, da je imel že veliko opravka z raznimi delavskimi zaupniki, ampak da na tako omejenega človeka, kakor je g. Komlanc, še ni naletel! Na izpričevala gospodov ne damo veliko, značilen pa je ta izrek vseeno. Naj bodo gospodje uverjeni, da če bi naši sodrug Peterjan in Tokan tudi pred leti pred vojno bili zastopali koristi papirniškega delavstva, bi to delavstvo ne bilo do danes med najbolj sramotno plačanim. Ker pa so to delavstvo omamljali gospodje okoli »Naše Moči«, zato je delavstvo trpelo več kakor je bilo potrebno. Stare grehe zakrivati z demagoštvom pa je navadno hinavstvo.

In še nekaj: Gospodje okoli »Naše Moči«, ki so ustvarili neko skrupulo, kateremu so nadeli bombastično ime »Jugoslovanska strokovna zveza«, so se pričeli posluževati napram našim strokovnim organizacijam neke posebne vrste taktike. Kjer se jim namreč nudi prilika, poiščejo v tem ali onem podjetju bolj ali manj omejenega delavca, pametnega ne ujamemo, to je izključeno, tega potem na jezuitski način obdelujejo toliko časa, da čne ostalemu delavstvu nagajati. In če se delavstvo potem početju takega zapeljanca upre, tedaj kričijo v »Naši Moči« kakor zbesneli o terorizmu, ki se ga bato proti njim izvajali. Da razdor in prepir v podjetju sami netijo in podpirajo, tega seveda ne povedo. Po vsej sili hočejo, da bi kaka terciarka bodisi v krilu ali hlačah bila upoštevana ter da bi se ji priznal gotov meročajni vpliv. Če se jim pa račune njihovih nakan prekriža, prekriža v interesu delavstva samega, da ne bo vsled nevarne razkasanosti trpelo škode, tedaj se razlega unilite o terorizmu tako.

kakor bi to družbo kdo hotel devati iz kože. Še več, vsako malenkost, katero so pravzaprav sami prekanjeno povzročili registrirajo, sestavljajo pritožbe s tako pridnostjo, da raznih pritožb na deželno vlado za Slovenijo kar dežuje. No, pustimo jim otročjega veselja. Zapomnijo naj le eno, namreč, da slovenskega delavstva n ebo ne liberalna in tudi ne klerikalna meščanska gospoda upregla več v svoj politični voz.

Nam predbacivati terorizem, posebno od strani meščanske gospode, ki živi sama od golega terorizma, je pač nekaj tako smešnega, da bolj smešno ne more biti. Kaj je na primer to: pred kratkim je gospod kaplan v Goričanih - Medvodah ustrašenim panirniškim delavkam resno pretil, da jih ne bo pokopaval na žegnano pokopališče, če se bodo včlanile v tamonjšni podružnici Osrednjega društva emičnih delavcev. Tega dotični gospod kaplan sicer sam ne verjame in ve, da tega storiti ne more, ker pokopališče ni njegovo. Računa pa na naivnost in dobrodušnost dotičnih delavk. On dobro ve, da njega prav nič ne briga, katerega društva je kdo član, to ne spada v njegov delokrog. Kaj se to pravi? Nič drugega, kakor briti norca iz delavstva in briti norca iz samega sebe. Ali ni to terorizem? Teroristi so pač v prvi vrsti sami, zato kričijo kakor tat, ki je sam kradeč na beži in sam kriči primate ga, da druge vara.

Sprejemni pogoji za državno zdravilišče na pljučih obolelih v Topolišici.

Dne 15. junija t. l. se je otvorilo v Topolišici pri Šoštanju zdravilišče za inicialne (pričetne) slučaje pljučne tuberkuloze. V to zdravilišče se sprejemajo tuberkulozni otroci od 6. do 15. leta in ženske predvsem matere da 50. leta in to v prvi vrsti bolniki z domovinsko pravico v Sloveniji. O sprejemu odloča kuratorij za upravo zdravilišča s sedežem v Ljubljani (poverjeništvo za socialno skrbstvo). Na podlagi prošnje, ki mora biti opremljena z zdravniškim izpričevalom o stanju in natančnem poteku bolezni. (Za revne honorira zdravniška izpričevala suratorij, posebni formularji za zdravniška izpričevala se bodo razposlala vsem gospodom zdr. nikom). Kuratorij odgovarja prošilcu pisмено glede sprejema, natančen datum pa naznača zdraviliščni zdravnik bolniku. Bolnik ne sme zamuditi predpisanega roka, ker trpi sicer sam nastalo škodo.

Zdravljenje v sanatoriju traja približno 10—12 tednov, vendar se pacienta lahko že prej odpusti, in sicer:

1. Če pacient prej ozdravi,
 2. če slučaj sploh ne spada v zdravilišče,
 3. ako bolnik zahteva odpuščitev
 4. če se disciplinarno pregreši.
- V zdravilišču obstoja enotna dijeta. Oskrbovalni stroški za plačila zmnožne znašajo dnevno 30 K; za posebno sobo in ločeno postrežbo pa 40 K. Spremljevalke otrok, ki se pa sprejemajo le za kratek čas in od slučaja do slučaja, to je v omejenem številu, plačajo dnevno oskrbovalnino 25 K.

Med oskrbovalne stroške spadajo tudi vsi zdravniški pripomočki in zdravila (Röntgen, zdravljenje s tuberkulinom itd.)

Polni plačniki naj pošljejo svoje prošnje direktno kuratoriju; oni, ki imajo pravico do dajatev iz bolniških blagajen, naj vložijo svoje prošnje potem teh; oni pa, ki so plačala le delno zmnožni, ali pa sploh nezmožni, naj pošljejo kuratoriju svoje prošnje potem občine, kjer prebivajo in naj dokažajo na podlagi lista o njih

razmerah, da ne morejo plačevati polnih ali celo nobenih oskrbovalnih stroškov.

Vsak bolnik mora prinesiti s seboj obleko in vsaj dvojno telesno perilo in vse toaletne potrebščine. Vožnjo po železnici do postaje Šoštanj in nazaj preskrbi upraviteljstvo zdravilišča. Ono daje tudi vsa nadaljna podrobnejša pojasnila.

Žalostni pojavi.

Neka čudna bolezen se loteva časih nekaterih posameznih delavcev tega ali onega podjetja, ki pa tudi še sedaj noče popolnoma izginiti. Dobro, da so to le redki slučaji, a vendar, koliko preklinjanja in sovraštva povzročajo!

Najde se tu in tam še vedno tudi tovariši, kateremu je menda prirojeno, da ne more mirovati in ki si domišlja, da bo njemu kaj pomagalo ali pa koristilo, če se skuša na zahrbtnen način, na račun obregra imena svojih sodelavcev delati lepega pred svojimi predpostavljenci. Navadno sredstvo, ki se ga tak »tovariš« v ta namen poslužuje, je staro, obenem pa tudi zoporno, nevredno moža — prilizovanje, in obrekovanje svojih sodelavcev.

Ravnokar se naš obvešča od strani delavcev tovarne v Štoreh, da tamkaj ta kuga tudi ne more ali noče izginiti. Komaj se je obračunalo z enim, že se kažejo znaki, da je še komu drugemu všeč tak nečeden posel. Ali je to nagnjenost ali zlobnost? Naj bo že kakorkoli, dejstvo je, da so taki pojavi zelo obžalovanja vredni. Tovariši! Kdor misli na ta način priti naprej, se zelo moti. Prej ali slej ga zaloti zaslužena kazen. Zatorej kličemo onim, hvala Bogu redkim sodelavcem, nehajte s takim vedenjem, da ne bo nepotrebnega sovraštva!

Dopisi.

Kamnik. V smodnišnici je nastavljen častiželjen mojster, gospod Goltes, kot civilni gažist, brez činovnega razreda. Ta gospod hoče delavstvo v smodnišnici terorizirati, ali bolje rečeno uničevati. Predvsem se je spravil na neljube mu rokodelce, da se nad njimi maščuje iz svojega strankarskega nagiba. Za sedaj ga samo na to spominimo in svetujemo, da je tudi on delavec — ključavničar, ki je le po milosti gotovih gospodov bivše avstrijske vlade ali pa mogoče po milosti božji dosegel tako veliko čast. Delavstvo nepotrebno in brez vsakega vzroka šikanirati ter pri vsakem delu zasledovati, to bi razumel še marsikdo! Splošno je znano, da je omenjeni gospod, ko je bil svojčas med delavci-Slovenci v Trofaiachi zaposlen, zatajil še svoj lastni materni jezik in se je proti nekemu Slovincu iz Bleda takrat izrazil, ko ga je ta slovenski nagovoril, da ne razume slovenski. Že iz tega se vidi, kak človek da je. Opozarjamo torej, da sedaj ne živimo več v onih časih in da ta svoj zistem proti delavcem g. Gostes opusti. — Ako je on za mojstra pripoznan, tedaj je njegova naloga in dolžnost, napram delavstvu nastopati z dobrim zgledom in podukom in ne seleti prepir in sovraštva med nie.

Delavstvo še od prej nima do njega nikakega zaupanja ali posebnega spoštovanja in želi, da bi se iz tovarne odstranil. Vsaj je za njega kot gažista in mojstra gotovo kako boljše mesto pri toptniški delavnici na razpolago, kjer bo lahko mogoče bolje uspeval kakor pri nas. — Ako nima mojster pri delavstvu zaupanja, trpi v podjetju ne le samo delavstvo, ampak tudi podjetnik sam. — Tukajšnje delavstvo je marljivo in tudi rado dela, zato je nespametno in nepotrebno vsako šikaniranje.

Za sedaj ta kratek opomin. Če bo na treba, storimo še drugačne korake. Mi ostanemo zavedni in neustrašljivi. Ne premoti in ne premaga nas niti liberalna, niti klerikalna zveza, ki ste baje stonile skupno k enem koritu. Več delavcev.

Domači pogled.

Državna rudarska šola v Celju. 1. oktobra t. l. se bo otvoril v Celju 1. letnik šole za vzgojo naraščaja rudarskih paznikov. Zglasilni termin poteče 15. avgusta t. l. Šola bo obsegala dva letnika ter bo za dijake ustanovljen internat. Sprejemni pogoji bodo razglašeni v Uradnem Listu. Prospekte bode izdajalo ravnateljstvo meseca avgusta.

Poverjeništvo za promet. Poverjeništvo za promet pri ljubljanski vladi je odpravljeno. Kos za kosom torej pada samouprava Slovenije, ki se je porodila iz revolucionarnega preobrata. Kdo ve, če onih, ki so našo samoupravo zapravili ne bo še zaradi tega bolela glava.

Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« v Zagorju otvori dne 22. t. m. knjižnico. Knjige se bodo izdajale vsako nedeljo od 8. do 10. dopoldne v prostorih konsumnega društva v Zagorju. — Ker je še dosti takih, ki so si od podružnice Unije izposodili knjige, jih prosimo, da nam knjige prej ko mogoče vrnejo. — Odbor del. izobr. društva »Svoboda«.

Pozor, organizacije in delavstvo! Ukoreninila se je navada, da delavstvo raznih strok ali podjetij pričinja mezdna gibanja in stavi zahteve, ne da bi se prej dogovorilo s svojo osrednjo organizacijo. Navadno naznanijo to gibanje šele potem, ko je že v teku. To pa ni prav. Potrebno je, da se taka mezdna gibanja najprej naznanijo glavnemu društvu in šele potem predložijo zahteve, ko jih je organizacija odobrila in prevzela odgovornost zanje. Posamezni sodrugi ali strokovno tajništvo ne more in ne sme delati samostojno, marveč le sporazumno z organizacijo dotične stroke, ker je le potem zajamčen zanesljiv uspeh.

Slike udeležencev strokovnega kongresa v Ljubljani. Organizacije in sodrugi, ki še nameravajo naročiti fotografsko sliko strokovnega kongresa, naj to store takoj. Naplačilo 10 K. Slike bodo stale 10 do 15 K. Na naročila po 25. t. m. se ne bomo mogli več ozirati. Naročila sprejema Strokovno tajništvo (sodrug Ivan Tokan), Ljubljana, Šelenburgova ulica 6, I. nadstr.

Zahvala: Podpisani se zahvaljujem vsem darovalcem, ki so mi v moji bolezni priskočili na pomoč s 375 kronami in mi tako vsaj nekoliko olajšali mojo bežo in pomanjkanje. Hvala Vam tisočkrat. — Laurič Anton, rudar. Loke 208. Trbovlje.

Svetovni pregled.

Mirovna konferenca v Parizu je prispeala v krizo. Neizvedljivi pogodi miru.

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja odstranimo, sporočamo, da je v soboto 25. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki imajo prispevek plačan samo do 17. tedna, se opozarjajo, da ta teden zapadni prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tega izplača, če je vsaj 17. prispevek t. l. že poravnal. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

zlasti za Nemčijo, napravljajo novsod vro-
čo kri in obroj protestov se pojavlja med
delavstvom vsega sveta. Kapitalizem, ki
zboruje v Parizu, si hoče zagotoviti po-
vrnitev škode in stroškov, ki jih je imela
antanta za vojno. Premagane države pa
teh težkih pogojev ne bodo mogle izpol-
niti. Zato je silno težko prerokovati že
danes, kako se bo razvil ta gospodarski
polom. Nedvomno je, da nas čakajo še sil-
no resni dogodki, na katere mora biti pri-
pravljeno tudi delavstvo. Danes je le
vprašanje, ali se pogodba podpiše ali ne,
in antanta je že stavila ultimatum Nem-
čiji: podpišete, če ne vas blokiramo. Pod-
pis je torej skoraj neizogiben, neizogibne
so pa tudi posledice.

Delovanje pljuč je moteno, ako trpi-
mo na zunanjih prsnih bolečinah vsled pre-
hlajenja itd. Zamoremo jih pa lahko od-
praviti, ako prsa s Fellerjevim bolečine
odpravljajočim »Elza-fluidom« masiramo.
Mnogo čez 100.000 zahvalnih pisem hvale
njegov blagodejni učinek. — 6 dvojnatih
ali 2 specialni steklenici pošlje za 19 kron
lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elza-trg
št. 334 (Hrvatsko). To izborna domače
sredstvo naj bi ne manjkalo v nobeni hiši.
Naroči naj se obenem Fellerjevo milo od-
vajajoče rabarbara »Elza-kroglice«, šest
škatic za 9 K 5 vin. (ss).

Izdajatelj in odgovorni urednik

IVAN TOKAN

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Naročajte in širite **„Naprej!“**

Okrajna bolniška blagajna
v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4. prvo nad-
stropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do
2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih
je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajna	Ordinira		Stanovanje
	popol.	popol.	
Dr. Hošenina Peter splošno zdravljenje	211	1/21	Turjaški trg št. 4. v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	10	1/21	Turjaški trg št. 4.
Dr. Viktor Breskvar splošno zdravljenje	1	1/21	Franciška ul. 12.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1	1/2	Turjaški trg št. 4.
	1	3	Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo
zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim iz-
stavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico):
brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih.
Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam po-
zove druge zdravnike, da ga tečijo, ne povrne bol-
niška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpol-
njeni bolniški list se mora takoj oddati v blagaj-
niški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira
le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba
nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih
lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto,
če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do
1. popoldne. S pritožbami se je obračati do na-
čelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Tudi najhujše boli v bokih

v slepih in križu, trganje v udih, bolečine
v ledjih in zbadanje v prsih odpravlja Fellerjev
že zdavnaj preizkušeni

ELSA-FLUID

6 dvojnatih ali dve specialni stekl. 24 krona
Ob gorečici ali želodčnih krčih, napenjanju,
pri hemeroidih itd. jemljimo Fellerjeve
odvajajoče rabarbarne

Elsa-kroglice

6 škatlic 12 kron. Edino pra-
ve pri lekarnarju Evgenu
V. Feller, Stubica, Elza trg
št. 334. (Hrv. Zagorje). Ovitek
in poština se priračunava
posebej, toda najceneje, torej
čim več se naroči obenem,
tem več se prihrani. IV

Miši, podgane, enice,
šurke in ves mrčes mora
poginiti, ako porablja moja
najbolja, črna in povsod hvaljena sredstva.
Za podgane, miši in poljske miši K 1; za
šurke K 2. Osobito jaka tinktura za sl. nice
K 5; uničeval moljev K 2; prašek proti
mrčesom K 2.50 in K 5—, tinktura proti
ušem pri ljudeh K 3—, mazilo za uši pri
živalih K 2—; prašek za uši v obliki in perilu
K 3—; tinktura proti bolhe pri vseh K 1.50;
prašek proti črnim ušem K 2—; tinktura
proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev.
rastlin) K 3.

Pošilja po povzetju

Zavod za eksport

M. J. KEE, Zagreb 6.,
Petriška ulica št. 3. III.

Cevlji tovarne = Peter Kozina & Ko.

iz najfinejšega ševro-, boks- in
lak-usnja z usnatimi podplati
se dobe po dnevnih cenah.

Trpežni zimski
iz fine teletine z gumijastimi
podplati po K 85— za moške,
K 73— za ženske.

V zalogi Ljubljana na Bregu.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Franciška ulica št. 6.

Tiskovine za šole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila
- za shode in veselice. -

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
- šur itd. itd. -

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Lepa polt lie in rok pri-
nese mnogo
prednosti tako v zdrav-
stvenem kakor v dru-
štvenem oziru. Feller-
jeva popolnoma ne-
škodljiva preizkušena
„Elza“ pomada za ob-
varovanje in negovanje
kože, odstrani nečisto-
st kože, ožja prišče, bra-
ni proti solnčarici,
solnčnim pegam, bori,
razkavosti, velosti kože.
Lonček močnejše vrste
6 kron. Omot in pošt-
nina se računa pose-
bej naj-
ceneje. Namesto ško-
dljivega mila vzemimo
za lice

Fellerjevo lilijino mlečno milo „Elza“, katero
je danes še zelo drago ali ima še iste dobrote
in neškodljivosti kakor pred vojno. Boljše
in finejše za negovanje kože v današnjem
času si niti misli-
ti ne moremo. Bujne lase samo s Fellerje-
vo „Elza“ Tanchina pomado za rast las. Okrepi
kožo na glavi, preprečuje plešavost in pre-
zgodnjo osivelost. Lonček močnejše vrste 6 K.
Omot in poština se ra-
čuna posebej najceneje. Za vsakdanje nego-
vanje telesa so Feller-
jeve „Elza“
toaletne pastilje za u-
mivanje telesa, otroške
kopeli, kakor za ustno
vodo itd. Cena kartonu
1 K 50 v. — S seboj
vzeti in povsod v žepu
nositi se more bol
ublažujoč, hlačeč, o-
svežujoč Fellerjev „Elza“
mentolni migrenski črtik. V leseni cevki
1 K 50 v. Izvrtan proti glavobolu in migreni,
rabi se tudi proti vbojstvu in ranitvi. Voda
za oči (collyrium) 2 K 50 v. Kapljice proti
zobobolu 2 K 50 v. Pravi zagorski prsni
sek proti kašlju steklenica 4 K. Fran-
covo žganje v stekl. 6 krona in 16 krona
Za želodec, prava švedska tinktura,
velika stekl. 10 krona balzam (melen) mala
steklenica 2 K

Kurja ocesa
odstrani brez bo-
lečin Fellerjeva
turist. tinktura
„Elza“ (tekočina)
skupaj s čopi-
čem 3 K in turist.
obliž po 3 K in
1 K 50 v. Proti
potenju tele-
sa in nog je
Fellerjev „Elza“ prašek z vsipom 1 K 50 v.
Krmilni prašek za živino davno pozna-
ni se zopet dobi. Karton 2 K. Omot in pošt-
nina se računa posebej in najceneje. Kdor
naroči več, mnogo prihrani. Naročiti je treba
pri lekarnarju EVGENU V. FELLER, Stu-
bica, Elza trg št. 334 (Hrv. Zagorje).

Ivan Jax in sin
Ljubljana, Dunajska c. 17.
priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za plec-
nje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler. Vozna
kolesa. Ceniki se dobe zastoj in franko.